

Marga Haas

*God en ik,
wij zijn één*

Veertig dagen met
Meester Eckhart

Tweede druk
Meinema

www.uitgeverijmeinema.nl

Ontwerp en illustratie omslag: Marjorie Specht

Opmaak binnenwerk: Mulder van Meurs

ISBN 978 90 211 4382 8

NUR 708

Tweede druk, 2017

© 2015 Uitgeverij Meinema, Utrecht

*Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of
openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.*

Inleiding en hoe dit boek te gebruiken

Meester Eckhart leefde zeven eeuwen geleden. Een onvoorstelbaar andere tijd, een onvoorstelbaar andere wereld. Toch lezen mensen van nu zijn preken en traktaten. En ze worden erdoor geraakt, gevoed, dichter bij zichzelf gebracht. Niet meteen – de woorden van Eckhart lijken aanvankelijk vaak onbegrijpelijk. Maar bij lezing en herlezing openen ze zich en geven ze de lezer zicht op een overrompelend mooi landschap.

Meester Eckhart helpt ons onszelf te hervinden. Onvermoeibaar stimuleert hij ons om de weg naar binnen te gaan, God in jezelf te onderkennen en met God en in God vruchtbaar te worden. Eindeloos hamert hij op de noodzaak jezelf leeg te maken, je te onthechten van alle geschapenheid. Voortdurend legt hij ons uit dat wij opnieuw geboren moeten worden in het ene goede – in God. Een tijdloze boodschap. Nog steeds actueel voor wie zoekt naar verdieping, naar een anker, naar innerlijke vrede.

Met dit boekje probeer ik je op weg te helpen. Het bestaat uit een verzameling van veertig korte citaten uit het

werk van Meester Eckhart, bedoeld voor evenzoveel dagen. Lees en herlees elke ochtend het citaat van de dag. Leer het uit je hoofd, schrijf het op een briefje, draag het boekje mee en lees het citaat later op de dag nogmaals en nogmaals – kortom: proef het citaat en ‘herkauw’ het gedurende de dag. Bij elk citaat hoort ook een zeer korte overweging. Die is bedoeld voor ’s avonds. In deze overweging deel ik met je wat het citaat bij mij oproept en wat het mij brengt.

Dat de weg zich voor je opent!

Over Meester Eckhart

Meester Eckhart beschikte over talenten op diverse vlakken. Hij had een glansrijke universitaire loopbaan, bekleedde diverse hoge functies binnen zijn orde en had pastorale kwaliteiten. Desondanks is er maar weinig met zekerheid over hem bekend.

Rond 1260 wordt hij geboren in de provincie Thüringen in het adellijk geslacht Von Hochheim. Hij is een jaar of vijftien als hij intreedt in het dominicanenklooster in Erfurt, waar hij zijn basisopleiding krijgt. Hij studeert theologie aan een van de opleidingsinstituten van zijn orde.

De dominicaner orde is nog jong. Dominicus Guzman heeft haar ruim een halve eeuw eerder, in 1216, opgericht. De dominicanen voorzien in een leemte in de priestertaken – prediking en pastoraat kregen in die tijd te weinig aandacht. De dominicanen heten daarom ook wel ‘predikheren’.

In 1293-94 is Eckhart een jaar lang lector in Parijs. Terug in Duitsland wordt hij prior (kloosteroverste) van het convent in Erfurt en vicaris (onderoverste) van de provincie Thüringen, die zeven mannenkloosters omvat. In 1302

bevindt hij zich weer in Parijs, waar hij promoveert in de theologie en zijn magistertitel ontvangt; vandaar dat wij hem kennen als Meester Eckhart. Het jaar daarna bezet hij de leerstoel voor niet-Franse dominicanen.

De tien jaren die daarop volgen bekleedt hij twee functies in de orde, waarbij hij zijn organisatorische en diplomatieke vaardigheden nodig heeft. Hij is eerste provinciaal van de uitgestrekte dominicaner kerkprovincie Saxonia. Onder zijn verantwoordelijkheid vallen bijna vijftig mannenkloosters en negen vrouwenkloosters. Vanaf 1307 bekleedt hij de post van vicaris-generaal (vertegenwoordiger van de overste-generaal) van de orde in de Boheemse provincie, de op een na hoogste post binnen de hiërarchie. Hij bezoekt kloosters en lost interne problemen op, onderhandelt over de financiële en materiële situatie van gemeenschappen en bemiddelt in conflicten met geestelijke en wereldlijke autoriteiten. Hij reist veel en is betrokken bij de vele zakelijke kanten van het bestaan van de orde.

In 1311 wordt hij teruggeroepen naar Parijs, waar hij nog eens dezelfde leerstoel bezet. Die eer valt bijna niemand te beurt. Blijkbaar geniet hij in zijn orde aanzien vanwege zijn wetenschappelijke kennis.

Over de periode daarna is niet veel bekend, maar algemeen wordt aangenomen dat hij tussen 1314 en 1322

vicaris-generaal is met als standplaats Straatsburg. Hij is onder andere verantwoordelijk voor de zielszorg van de dominicanessen in het gebied langs de Rijn tussen Keulen en Zwitserland. Weer is hij veel onderweg, maar dat zit zijn spirituele ontwikkeling en verdieping niet in de weg. Deze periode wordt gezien als een zeer vruchtbare. De zielszorg voltrekt zich voornamelijk via de preek en uit deze jaren zijn veel preken bewaard gebleven.

De laatste vijf jaar van zijn leven heeft hij waarschijnlijk de leiding van het Studium Generale te Keulen, na Parijs het belangrijkste dominicaner studiecentrum. Het is in deze periode dat ruim honderd citaten worden aangegeven als mogelijk ketters. De aartsbisschop zet een inquisitieproces in gang. Uiteindelijk worden zeventien uitspraken als ketters veroordeeld, elf andere bekritiseerd. Eckhart zelf maakt dit niet meer mee; hij overlijdt in 1327 of 1328. Hij heeft, aldus de veroordeling uit 1329, 'meer willen weten dan te pas komt (...) zodat zijn gehoor zich afwendde van de waarheid'. Zijn leerling Johannes Tauler verdedigt hem met de woorden: 'Hij sprak vanuit de eeuwigheid, maar jullie begrepen hem naar de tijd.'

Wetenschapper, manager, zielzorger. Een leven met zware verantwoordelijkheden op diverse gebieden. En toch heeft hij, midden in alle 'dit en dat' die dat leven met zich

meebracht, de weg naar binnen gevonden. Een kleurrijk en getalenteerd mens, wiens werk voor velen nog steeds van grote waarde is. Een gedreven man, die zijn hoorders en lezers aan de hand neemt en hen naar de oorspronkelijke eenheid met God voert.

*Alle schepselen
zijn een voetstap
van God...*

Het randje van je sok, 's avonds in de huid van je onderbeen gedrukt. Met, als je goed kijkt, het breipatroon zelfs zichtbaar. Zo is God.

God heeft ons geschapen, maar niet als speeltje om zich even mee te vermaken en daarna verveeld ergens achter te laten. Nee, God laat iets van zichzelf achter in zijn schepping, in ieder van ons. Een afdruk van zichzelf. En niet alleen in de mens, maar in álle schepselen.

In elk schepsel kun je iets van God bespeuren. Zijn afdruk, zijn indruk, zijn stempel. Dat is soms maar moeilijk voor te stellen. Om het maar even bij de mensenwereld te houden: ook in de buurman die mij met zijn lawaai tot 's avonds laat in de weg zit? Ook in het familielid met wie ik telkens weer ruzie heb? Ook in die collega, die zijn poot graag stijf houdt? Ja, zegt Eckhart. Ja, ook in hen weerspiegelt zich iets van God.

In alle mensen, de leuke exemplaren én degenen die jou in de weg zitten, is God te bespeuren. Maar je moet soms wel moeite doen om het te zien. ●

*...doch de ziel
is van nature
Gods evenbeeld.*